KAROLINA OCHOCIŃSKA

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

k.ochocinska@onet.pl

Pełnomocnik pracownika w postępowaniu przed sądem pracy

Employee's representation in labour court proceedings

Streszczenie. Celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie podmiotów uprawnionych do reprezentacji pracownika w postępowaniu przed sądem pracy. Zakres podmiotowy pełnomocnictwa obejmuje osoby wymienione w art. 86 KPC. Są one uprawnione do bycia pełnomocnikiem procesowym w każdej sprawie. Ponad to pełnomocnikiem pracownika mogą być osoby wymienione art. 465 paragraf 1 KPC.

Słowa kluczowe: pracownik; pełnomocnik pracownika; sąd pracy.

Summary. The aim of the article is to present the entities authorized to represent the employee in labour court proceedings. Employee's representation in labour court proceedings can provide entitles mentioned in article 86 of the Code of Civil Procedure and article 465 paragraph 1 of the Code of Civil Procedure.

Key words: employee; employee's representation; labour court.

1. Wprowadzenie

Postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy jest postępowaniem odrębnym. Zostało ono uregulowane przepisami art. 459–477⁷ kodeksu postępowania cywilnego¹. Odrębność postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy wynika z szczególnego rodzaju spraw rozpoznawanych w jego toku oraz podmiotów, które realizują swoje roszczenia. Sprawy z zakresu prawa pracy dotyczą roszczeń niewynikających z dobrowolnego uczestnictwa w obrocie cywilnym w takim znaczeniu, jak ma to miejsce przy zawieraniu umów cywilnych. Obejmują roszczenia wynikające z powszechnych i podstawowych stosunków prawnych – stosunku pracy i stosunków z nim zrównanych. Przepisy regulujące postępowanie zawierają rozwiązania ułatwiające pracownikom realizację ich praw podmiotowych².

Z art. 86 KPC wynika zasada swobodnego ustanawiania pełnomocnika. Jest ona ograniczona bezwzględnie obowiązującym przepisem art. 87 KPC, który wprowadza

¹ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego, Dz.U. Nr 43 poz. 296 ze zm., dalej KPC.

² M. Manowska, *Odrębności postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych* (w:) *Postępowania odrębne w procesie cywilnym*, Warszawa 2010, s. 88.

zasadę *numerus clausus* osób, którym można udzielić pełnomocnictwa do czynności przed sądem³. Pełnomocnikiem procesowym, w każdej sprawie może być adwokat lub radca prawny, współuczestnik sporu, każde z rodziców lub rodzeństwa, małżonek, zstępny strony oraz osoba pozostająca ze stroną w stosunku przysposobienia⁴.

Ze względu na specyfikę materii będącej przedmiotem rozpoznania w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy katalog podmiotów uprawnionych do występowania w charakterze pełnomocnika pracownika został uregulowany odmiennie niż w zwykłym postępowaniu. Jak wynika z art. 465 § 1 KPC, pełnomocnikiem pracownika może być również przedstawiciel związku zawodowego lub inspektor pracy albo pracownik zakładu pracy, w którym mocodawca jest lub był zatrudniony. Podmioty wymienione w przytoczonym przepisie nie są jednak uprawnione do reprezentowania pracownika przed Sądem Najwyższym. Zgodnie z art. 87¹ § 1 KPC w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów i radców prawnych. Wyłączenie tej zasady określone w art. 87¹ § 2 KPC nie obejmuje podmiotów wymienionych w art. 465 § 1 KPC. Podmioty te nie zostały również upoważnione do reprezentowania pracownika przed Sądem Najwyższym w żadnym innym przepisie szczególnym⁵.

W artykule zaprezentowane zostaną podmioty uprawnione do występowania w charakterze pełnomocnika pracownika w postępowaniu przed sądem pracy.

2. Adwokat lub radca prawny

Przepis art. 87 § 1 KPC nie stanowi samodzielnej podstawy określenia zakresu, w jakim radca prawny i adwokat mogą być pełnomocnikami procesowymi w postępowaniu cywilnym. Nie wskazuje on, kto jest adwokatem lub radcą prawnym, jakie są przesłanki nabycia i utrzymania statusu adwokata lub radcy prawnego oraz granice działalności zawodowej. W konsekwencji przepis ten należy odczytywać łącznie z ustrojowymi regulacjami dotyczącymi adwokatów i radców prawnych⁶. Są to odpowiednio ustawa prawo o advokaturze⁷ oraz ustawa o radcach prawnych⁸.

Jak wynika z art. 4 ustawy prawo o advokaturze, zawód adwokata polega na świadczeniu pomocy prawnej, a w szczególności na udzielaniu porad prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed sądami i urzędami. Na podstawie art. 4 ustawy o radcach prawnych,

³ I. Wiszniewska, K. Wiszniewski, *Pełnomocnictwo procesowe w sprawach cywilnych*, Warszawa 2014, s. 65.

⁴ W. Boniewicz, A. Marciniak, I. Kunicki, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2014, s. 164.

⁵ M. Manowska, *Odrębności postępowania ...*, s. 94-95.

⁶ I. Wiszniewska, K. Wiszniewski, *Pełnomocnictwo procesowe ...*, s. 68-69.

⁷ Ustawa z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o advokaturze, Dz.U. Nr 16, poz. 124 ze zm.

⁸ Ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, Dz.U. Nr 19, poz. 145 ze zm.

wykonywanie zawodu radcy prawnego polega na świadczeniu pomocy prawnej.

Co zaś się tyczy warunków wykonywania zawodu, to zgodnie z art. 4a ustawy prawo o adwokaturze, adwokat wykonuje swój zawód w kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, w spółce cywilnej lub jawnej, partnerskiej komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, w której współnikami (partnerami, komplementariuszami) są adwokaci, radcowie prawni, rzecznicy patentowi, doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej⁹. Adwokat nie może wykonywać zawodu w ramach stosunku pracy. Natomiast radca prawny wykonuje zawód w ramach stosunku pracy albo na podstawie umowy cywilnoprawnej – w kancelarii radcy prawnego oraz w spółce cywilnej lub jawnej, partnerskiej komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, w której współnikami (partnerami, komplementariuszami) są adwokaci, radcowie prawni, rzecznicy patentowi, doradcy podatkowi, lub prawnicy zagraniczni wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (art. 8 ust. 1 ustawy o radcach prawnych). Prawo wykonywania zawodu przez adwokata lub radcę prawnego wiąże się z wpisem na prowadzoną przez okręgową radę adwokacką listę adwokatów lub na prowadzoną przez okręgową izbę radcowską listę radców prawnych wykonujących zawód. Nie jest to jednak przesłanka wystarczająca do tego, by występować w postępowaniu cywilnym w charakterze pełnomocnika. Adwokat bowiem może być pełnomocnikiem w postępowaniu cywilnym tylko wówczas, gdy wykonuje swój zawód. W tym celu adwokat obowiązany jest nie tylko uzyskać wpis na listę, lecz także złożyć ślubowanie i wyznaczyć siedzibę zawodową oraz zawiadomić o tym właściwą radę adwokacką. Adwokat, aby występować w charakterze pełnomocnika, musi wykonywać zawód w jednej z form wskazanych w art. 4a ustawy prawo o adwokaturze. Ponadto adwokat nie może występować przed sądem lub organami państwowymi i samorządowymi, jeżeli został zawieszony w wykonywaniu czynności zawodowych (art. 4d ust.1 ustawy prawo o adwokaturze). Adwokat zawieszony w prawie do wykonywania zawodu nie może być pełnomocnikiem cywilnym, chyba że zdolność do bycia pełnomocnikiem wywiedzie z innego źródła¹⁰.

Inna jest sytuacja radcy prawnego. Może on występować w charakterze pełnomocnika, jeżeli ma on prawo do wykonywania zawodu. Prawo to powstaje z chwilą dokonania wpisu

⁹ Ustawa z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. Nr 126, poz. 1069 ze zm.

¹⁰ I. Wiszniewska, K. Wiszniewski, *Pełnomocnictwo procesowe* ..., s. 70-71.

na listę radców prawnych i złożenie ślubowania (art. 23 ustawy o radcach prawnych). Podobnie jak adwokatowi, zawieszenie prawa do wykonywania zawodu uniemożliwia radcy prawnemu występowanie w charakterze pełnomocnika w postępowaniu cywilnym¹¹.

Pełnomocnictwo obejmuje z mocy samego prawa udzielenie dalszego pełnomocnictwa procesowego adwokatowi lub radcy prawnemu (art. 91 pkt 3 KPC). Zatem każda z osób wymienionych w art. 87 KPC może udzielić dalszego pełnomocnictwa procesowego zawodowemu pełnomocnikowi. Udzielenie dalszego pełnomocnictwa powoduje, że substytutą oraz stroną łączy taki sam stosunek, jaki łączy stronę i pełnomocnika¹².

Adwokat i radca prawny może być zastępowany przez aplikanta, co nie jest równoznaczne z udzieleniem pełnomocnictwa subsydiarnego w rozumieniu art. 91 pkt 3 KPC. Również ustawy prawo o adwokaturze i o radcach prawnych nie przewidują udzielenia pełnomocnictwa subsydiarnego aplikantowi. Aplikant jest zastępcą pełnomocnika, podejmuje on w postępowaniu czynności w imieniu zastępowanego radcy prawnego lub adwokata¹³.

W myśl art. 3 ustawy o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej, strona lub uczestnik postępowania mogą być reprezentowane przez prawnika zagranicznego działającego jako pełnomocnik procesowy¹⁴.

3. Współuczestnik sporu

Współuczestnictwo procesowe polega na występowaniu w charakterze danej strony kilku podmiotów (art. 72 KPC). Zgodnie z art. 73 § 1 KPC każdy ze współuczestników działa we własnym imieniu, w imieniu innych współuczestników może działać wtedy, gdy jest ich pełnomocnikiem procesowym¹⁵. Pełnomocnikiem może być każdy występujący w tym samym procesie współuczestnik sporu, bez względu na to, czy współuczestnictwo ma charakter formalny czy materialny. Dotyczyć może to sprawy o zasądzenie zaległego wynagrodzenia, gdy powództwo zostało wytoczone przez kilku pracowników. W takiej sytuacji pracownicy dochodzący swoich praw mogą udzielić jednemu spośród siebie pełnomocnictwa procesowego. Pełnomocnikiem nie może zostać interwenient uboczny¹⁶. Interwencja uboczna polega na przystąpieniu do procesu obok danej strony procesowej podmiotu mającego interes prawny w tym, aby sprawa została rozstrzygnięta na korzyść tej strony¹⁷.

¹¹ Tamże, s. 71-72.

¹² Tamże, s. 73.

¹³ Tamże, s. 73-74.

¹⁴ W. Boniewicz, A. Marciniak, I. Kunicki, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2014, s. 165.

¹⁵ Tamże, s. 149, 152.

¹⁶ I. Kuźniar, B. Skiba, *Roszczenia przed sądem pracy*, Gdańsk 2004, s. 29.

¹⁷ W. Boniewicz, A. Marciniak, I. Kunicki, *Postępowanie cywilne ...*, s. 156.

4. Rodzice, małżonek, rodzeństwo lub zstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia

Każdy z wymienionych w art. 87 KPC członków rodziny strony ma samodzielne uprawnienie do bycia pełnomocnikiem. Stosunek małżeństwa lub przysposobienia musi utrzymywać się między pełnomocnikiem a reprezentowanym w toku całego postępowania. Tak więc pozostawanie w separacji wyklucza możliwość występowania w roli pełnomocnika. Zarówno przysposobienie pełne rozwiązywalne, pełne nierozwiązywalne oraz niepełne stanowi podstawę do udzielenia pełnomocnictwa. Również rodzeństwo przyrodnie może być pełnomocnikiem. Pełnomocnikiem może być każdy zstępny, natomiast wśród wstępnych jedynie rodzice. Należy podkreślić, iż rodzic może być pełnomocnikiem dziecka w sytuacji, gdy dziecko posiada pełną zdolność do czynności prawnych. Bowiem na podstawie art. 86 KPC rodzice reprezentują małoletniego jako jego przedstawiciele ustawowi. Rodzic może być pełnomocnikiem osoby częściowo lub całkowicie ubezwłasnowolnionej, jeżeli nie jest kuratorem bądź opiekunem, a osoby działające w imieniu dziecka ustanowiły rodzica pełnomocnikiem. Ponadto gdy przepisy prawa materialnego stanowią, że rodzic nie może być przedstawicielem ustawowym małoletniego¹⁸, nie może być on pełnomocnikiem z uwagi na konflikt interesów¹⁹.

Artykuł 87 § 1 KPC nie wymienia powinowatych wśród uprawnionych do reprezentowania strony w charakterze pełnomocnika²⁰. Przepis ten wymienia enumeratywnie osoby bliskie, którym można udzielić pełnomocnictwa procesowego, niedopuszczalne jest rozszerzenie kręgu tych podmiotów na innych członków rodziny²¹.

Jeżeli pełnomocnikiem strony jest członek rodziny spełniający jednocześnie także inne kryterium wymienione w art. 87 KPC, z treści udzielonego pełnomocnictwa powinno wynikać np. czy pełnomocnik występuje jako zawodowy zastępca strony czy jako osoba będąca członkiem rodziny²².

Sąd, badając prawidłowość pełnomocnictwa, może zażądać wykazania istnienia podstawy udzielenia tym osobom pełnomocnictwa, tj. stopnia pokrewieństwa, pozostawania w związku małżeńskim lub stosunku przysposobienia²³.

¹⁸ Por. art. 98 § 2 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Dz.U. Nr 9, poz. 59 ze zm.

¹⁹ I. Wiszniewska, K. Wiszniewski, *Pełnomocnictwo procesowe* ..., s. 87-88.

²⁰ Tamże, s.89.

²¹ I. Kuźniar, B. Skiba, *Roszczenia przed sądem* ..., s. 30.

²² I. Wiszniewska, K. Wiszniewski, *Pełnomocnictwo procesowe* ..., s. 89.

²³ I. Kuźniar, B. Skiba, *Roszczenia przed sądem* ..., s. 30.

5. Przedstawiciel związków zawodowych

Przedstawicielem związku zawodowego są osoby uprawnione do działania w jego imieniu na podstawie przepisów statutu związku lub na podstawie upoważnienia. Pełnomocnik nie musi być członkiem związku zawodowego²⁴.

Jak wynika z postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2006 r.²⁵, przedstawiciel związku zawodowego jako pełnomocnik w sprawach z zakresu prawa pracy powinien nie tylko przedłożyć pełnomocnictwo, lecz także wykazać, że jest uprawniony do działania w imieniu związku zawodowego na podstawie statutu lub odrębnego upoważnienia²⁶.

Upoważnienie do występowania jako przedstawiciel związku zawodowego powinno utrzymywać się przez cały tok postępowania. Pełnomocnictwo przedstawicielowi związku zawodowego powinno zostać udzielone przez stronę postępowania, a nie przez związek zawodowy²⁷.

W orzecznictwie brak jest jednolitego stanowiska w kwestii, czy pełnomocnikiem procesowym pracownika może być przedstawiciel związku zawodowego, w którym pracownik nie jest zrzeszony²⁸.

Artykuł 465 § 1 KPC stanowi, że pełnomocnikiem pracownika może być przedstawiciel związku zawodowego. Natomiast art. 7 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych²⁹ wskazuje, że w sprawach indywidualnych stosunków pracy związki zawodowe reprezentują prawa i interesy swoich członków. Na wniosek pracownika niezrzeszonego związek zawodowy może podjąć się obrony jego praw i interesów wobec pracodawcy. Jednak żaden z przytoczonych przepisów nie precyzuje, o jaki związek zawodowy chodzi³⁰. W wyroku z dnia 22 sierpnia 2003 r.³¹ Sąd Najwyższy stwierdził, że pełnomocnikiem pracownika może być przedstawiciel związku zawodowego, w którym pracownik nie jest zrzeszony³².

Wydaje się, że uzasadniony jest pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z 29 listopada 2006 r.³³, zgodnie z którym pełnomocnikiem pracownika może

²⁴ I. Wiszniewska, K. Wiszniewski, *Pełnomocnictwo procesowe* ..., s. 101-102.

²⁵ II PZ 3/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 104.

²⁶ Tamże.

²⁷ I. Wiszniewska, K. Wiszniewski, *Pełnomocnictwo procesowe* ..., s. 102.

²⁸ P. Telenga (w:) A. Jakubecki (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2015, s. 556.

²⁹ Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, tekst jedn.: Dz.U. z 2015 r. poz. 1881.

³⁰ A. Wolińska-Uchman, *Pełnomocnik pracownika w postępowaniu sądowym*, „Monitor Prawa Pracy” 2011, nr 11, s. 583.

³¹ I PK 214/02, OSNP 2004, nr 16, poz. 282.

³² Tamże.

³³ II PZ 54/06, LEX nr 375673.

być przedstawiciel związku zawodowego, w którym pracownik jest zrzeszony. Jak wskazuje Sąd Najwyższy, przepisy procesowe rozstrzygają samodzielnie kwestie procesowe, między innymi decydują o tym, kto może być pełnomocnikiem procesowym, jednak nie pełnią takiej roli w odniesieniu do kwestii materialnoprawnych. Użyte w art. 465 § 1 KPC pojęcie związku zawodowego należy do prawa materialnego, w związku z czym pojęcie to należy rozumieć w znaczeniu, jakie nadaje mu ustawa o związkach zawodowych. Również pojęcie „przedstawiciel związku zawodowego” musi być interpretowane w kontekście przepisów tej ustawy³⁴.

Interpretacja językowa i systemowa pojęcia „przedstawiciel związku zawodowego”, użytego w art. 465 § 1 KPC znajduje dodatkowe uzasadnienie w interpretacji celowościowej (funkcjonalnej). Poszerzenie możliwości reprezentowania pracownika w procesie o przedstawicieli związków zawodowych ma na celu nie tylko ułatwienie uzyskania pomocy dotyczącej kwestii prawnych, ma służyć również rozpoznaniu sporu z uwzględnieniem warunków konkretnego zakładu pracy. Wskazuje na to wyraźnie przewidziana powołanym przepisem możliwość ustanowienia pełnomocnikiem pracownika zakładu pracy, w którym pracodawca jest lub był zatrudniony³⁵.

Ponadto Sąd Najwyższy podkreśla, że dopuszczenie nieskrępowanej swobody reprezentowania każdego pracownika przez dowolny związek zawodowy, przy ewentualnym powołaniu się na art. 4 ustawy o związkach zawodowych, byłoby nieuzasadnione również pod względem aksjologicznym. Przepis art. 4, wyrażający jedynie najogólniejszą dyrektywę związkowej reprezentacji pracowniczych praw i interesów, nie oznacza, że w sporze z pracodawcą pracownik może wybrać dowolne przedstawicielstwo związkowe. Przyjęcie takiej możliwości prowadziłoby do podważenia historycznie uwarunkowanego, tradycyjnego, zawodowo-branżowego kryterium budowy ruchu zawodowego na rzecz struktur „konkurujących” między sobą niczym swoiste kancelarie adwokackie lub radcowskie³⁶.

Mając na uwadze rozbieżności w orzecznictwie, pełnomocnikiem pracownika powinien być przedstawiciel związku zawodowego, w którym pracownik jest zrzeszony. Przyjęcie, że pełnomocnikiem pracownika może być przedstawiciel związku zawodowego, w którym pracownik nie jest zrzeszony, naraża pracownika na ryzyko przychylenia się przez

³⁴ Tamże.

³⁵ Tamże.

³⁶ Tamże.

sąd rozpoznający sprawę do bardziej rygorystycznego stanowiska, a w rezultacie na niekorzystne dla strony sankcje prawne³⁷.

Warte podkreślenia jest również stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 9 grudnia 2010 r.³⁸. Zgodnie z nim w sprawach z zakresu prawa pracy związek zawodowy nie może wytoczyć powództwa na rzecz pracownika ani wstąpić do postępowania bez jego zgody (art. 462 w związku z art. 61 KPC). Członkostwo w związku zawodowym lub podjęcie się przez ten związek obrony praw i interesów pracownika na jego wniosek (art. 7 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych) oznacza zgodę pracownika, chyba że sprzeciwi się on czynnościom procesowym związku zawodowego³⁹.

Zdaniem Sądu Najwyższego, zgoda pracownika na działanie na jego rzecz przez organizację społeczną na podstawie art. 462 KPC może być wyrażona nie tylko bezpośrednio, ale również w sposób domniemany⁴⁰.

Wyżej powołana uchwała Sądu Najwyższego potwierdza, że stan prawny w zakresie udziału organizacji społecznych w postępowaniu cywilnym był niespójny. Nowelizacja z 2011 r., która weszła w życie 3 maja 2012 r. zmierzała do zlikwidowania niejasności w tym przedmiocie. W obowiązującym od 3 maja 2012 r. art. 61 § 1 KPC wskazuje się, że dla uzyskania przez organizację legitymacji procesowej w celu wytoczenia powództwa na rzecz osoby fizycznej niezbędne jest uprzednie udzielenie przez tę osobę pisemnej zgody na występowanie organizacji na jej rzecz. Wymóg uzyskania zgody wskazano również w art. 462 KPC, według którego w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych organizacje pozarządowe w zakresie swoich zadań statutowych, za zgodą pracownika lub ubezpieczonego wyrażoną na piśmie, mogą wytaczać powództwa na rzecz pracownika lub wnosić odwołania od decyzji organów rentowych, a także, za zgodą pracownika lub ubezpieczonego wyrażoną na piśmie, przystępować do nich w toczącym się postępowaniu. Zgoda, o której mowa w art. 61 i 462 KPC, powinna być wyrażona w sposób wyraźny przez złożenie odpowiedniego oświadczenia dotyczącego konkretnej sprawy⁴¹.

Na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów Sąd Najwyższy w uchwale z 9 grudnia 2010 r. dopuścił zgodę dorozumianą, wskazując, że ma ona miejsce w przypadku działań związku zawodowego podjętych na rzecz osób wymienionych w art. 7 ust. 2 ustawy

³⁷ A. Wolińska-Uchman, *Pełnomocnik pracownika ...*, s. 584.

³⁸ II PZP 6/10 OSNP 2011, Nr 11-12, poz. 145.

³⁹ Tamże.

⁴⁰ M. Kurzynoga, *Udział związków zawodowych w postępowaniu cywilnym po stronie pracownika w świetle zmian KPC*, „Monitor Prawa Pracy” 2012, nr 6.

⁴¹ Tamże.

o związkach zawodowych. W obecnym stanie prawnym zgoda na podjęcie akcji procesowej lub przystąpienie do toczącego się postępowania przez organizację związkową powinna być wyrażona wprost także w przypadku postępowania wszczynanego lub toczącego się na rzecz swojego członka. Założeniem ustawodawcy jest bowiem, aby zgoda dotyczyła konkretnego powództwa skierowanego do sądu. Treść powództwa (odwołania) powinna być zatem znana pracownikowi lub ubezpieczonemu w momencie wyrażenia zgody. Do pozwu powinien zostać dołączony dokument, z którego wynika, że osoba, której praw dotyczy pozew, zaakceptowała jego treść i wyraża zgodę na jego wytoczenie przez konkretną organizację pozarządową. Dopiero po uzyskaniu takiej zgody organizacja związkowa jest uprawniona do wystąpienia we własnym imieniu w charakterze powoda zamiast osoby, która jest stroną stosunku prawnego rozpoznawanego w procesie. Bez zgody osoby uprawnionej związek zawodowy nie ma prawa (legitymacji procesowej) do wytoczenia powództwa na rzecz oznaczonej osoby. Związek zawodowy, wytaczając powództwo na rzecz pracownika lub ubezpieczonego, jest stroną procesową w znaczeniu formalnym. Natomiast osoba, na rzecz której powództwo zostało wytoczone, jest stroną procesową w znaczeniu materialnym⁴².

6. Pracownik zakładu pracy, w którym pracodawca jest lub był zatrudniony

Pracownik zakładu pracy, w którym pracodawca jest lub był zatrudniony, to osoba pozostająca w stosunku pracy z takim zakładem. Chodzi tu o każdy zakład pracy, w którym pracodawca był kiedykolwiek zatrudniony. Nieistotny jest rodzaj zajmowanego stanowiska, wykształcenie oraz kwalifikacje pracownika, któremu udzielane jest pełnomocnictwo⁴³.

Występowanie pracownika w charakterze pełnomocnika wymaga przedłożenia do akt sprawy pełnomocnictwa oraz wykazania istnienia stosunku pracy. Wykazanie stosunku pracy może nastąpić przez okazanie umowy o pracę, zaświadczenia pracodawcy potwierdzającego zatrudnienie, złożenie oświadczenia o pozostawaniu w stosunku pracy przez pracodawcę potwierdzonego przez pełnomocnika i wciągnięcie do protokołu posiedzenia⁴⁴.

7. Inspektor Pracy

Jak wynika z 465 § 1 KPC, pełnomocnikiem pracownika we wszystkich sprawach o roszczenia ze stosunku pracy może być inspektor pracy⁴⁵.

Występowanie inspektora pracy w charakterze pełnomocnika wymaga przedłożenia do akt sprawy pełnomocnictwa oraz wykazania jego uprawnienia. Jak wynika z art. 32 ust. 1

⁴² Tamże.

⁴³ I. Kuźniar, B. Skiba, *Roszczenia przed sądem* ..., s. 31.

⁴⁴ A. Wolińska-Uchman, *Pełnomocnik pracownika* ..., s. 585.

⁴⁵ I. Kuźniar, B. Skiba, *Roszczenia przed sądem* ..., s. 31.

ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy⁴⁶, pracownicy Państwowej Inspekcji Pracy wykonujący lub nadzorujący czynności kontrolne w celu wykonywania obowiązków służbowych otrzymują legitymację służbową, która stanowi dokument potwierdzający ich uprawnienia. Wypełnienie obowiązku wykazania umocowania stanowi przedłożenie kopii legitymacji lub jej okazanie w postępowaniu i wciągnięcie do protokołu⁴⁷.

W doktrynie wyrażono przeciwstawne poglądy dotyczące tego, czy art. 465 § 1 KPC obejmuje tylko inspektorów pracy czy również społecznych inspektorów pracy⁴⁸. Uzasadniony wydaje się pogląd, zgodnie z którym wskazany przepis nie obejmuje społecznych inspektorów pracy. Natomiast społeczny inspektor pracy może być pełnomocnikiem pracownika, jeżeli jest pracownikiem tego samego pracodawcy co mocodawca⁴⁹.

8. Podsumowanie

Zakres podmiotowy uprawnionych do występowania w charakterze pełnomocnika pracownika w postępowaniu przed sądem pracy został uregulowany odmiennie niż w zwykłym postępowaniu. Jest to jeden z przejawów odrębności postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy. Podmioty, które mogą być pełnomocnikiem pracownika zostały wskazane w art. 87 KPC oraz art. 465 § 1 KPC.

Pracownik wybierając spośród szerokiego kręgu podmiotów mogących być jego pełnomocnikiem w postępowaniu przed sądem pracy powinien mieć na uwadze, że pełnomocnik procesowy nie działa w imieniu własnym, lecz w imieniu strony, która go ustanowiła. W rezultacie to strona ponosi konsekwencje działań i zaniechań pełnomocnika. W związku z tym „bezpieczniejszym” rozwiązaniem jest udzielenie pełnomocnictwa podmiotowi profesjonalnemu, takiemu jak adwokat lub radca prawny⁵⁰.

Bibliografia:

Literatura

Boniewicz W., Marciniak A., Kunicki I., *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2014
Kurzynoga M., *Udział związków zawodowych w postępowaniu cywilnym po stronie pracownika w świetle zmian KPC*, „Monitor Prawa Pracy” 2012, nr 6

⁴⁶ Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy, Dz.U. Nr 89 poz. 589 ze zm.

⁴⁷ A. Wolińska-Uchman, *Pełnomocnik pracownika ...*, s. 586.

⁴⁸ Status społecznych inspektorów pracy reguluje ustawa z dnia 24 czerwca 1983 r. o społecznej inspekcji pracy, Dz.U. Nr 35, poz. 163 ze zm.

⁴⁹ Tamże; P. Telenga (w:) A. Jakubecki (red.), *Kodeks postępowania cywilnego...*, s. 556.

⁵⁰ A. Wolińska-Uchman, *Pełnomocnik pracownika ...*, s. 586.

Kuźniar I., Skiba B., *Roszczenia przed sądem pracy*, Gdańsk 2004
Manowska M., *Postępowania odrębne w procesie cywilnym*, Warszawa 2010
Telenga P. (w:) Jakubecki A. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2015
Wiszniewska I., Wiszniewski K., *Pełnomocnictwo procesowe w sprawach cywilnych*, Warszawa 2014
Wolińska-Uchman A., *Pełnomocnik pracownika w postępowaniu sądowym*, „Monitor Prawa Pracy” 2011, nr 11

Orzeczenia

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2006 roku, II PZ 3/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 104
Postanowienie Sądu Najwyższego z 29 listopada 2006 roku, II PZ 54/06, LEX nr 375673
Uchwała Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2010 roku, II PZP 6/10 OSNP 2011, nr 11-12, poz. 145
Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 2003 roku, I PK 214/02, OSNP 2004, nr 16, poz. 282